

NØVN

Páll Róland Poulsen – ein heilsan

Merkismaðurin Páll Róland fyllir 94 ár ólav-søkudag, og hann er framvegis førur fyri at skriva drúgvar og merkisverdar greinar, ið kunnu vekja til bæði undran og umhugsan.

Ættarkendur kennskapur

Eg kom av fyrstan tíð at hoyra um Páll sum smádrongur, tá ið vit búðu í húsinum hjá Jógvani Hvidbro í Víkunum 1947-48. Leif (bróðir), John hjá Sterka-Jakku og Páll vóru sum ungir, evnaligir og góðir vinmenn – og tað fyri lívið. Hetta hóast teirra leið bar munandi frá. Leif sum sjómaður og skipsførari, ið sigldi úti í mong ár, John sum ein av okkara raskastu skiparum á ymsum trolarum og Páll sum framúr radiomekanikari, týðari og høvundur.

Foreldur hansara vóru ein hendinga hugfarslig og dámlig fólkaferð: Símun hjá Póli úr Svínø og Josefina Matras av Kirkju - og einkarsysturin Amalia við. Páll giftist við Jonu Samson (1930-2002) (systurdóttur J. F. Kjølbro), og børn teirra eru: Rotha (1955-1973), Rúni, Rógvi og Ranvør. Páll flutti úr Svínø til Klaksvíkar í 1936 í sambandi við realskúlan.

Men eg kom rættiliga at kennda Páll Róland í sambandi við bókina "Herskin herðindi", har ið hann er tann "seinasti mohikanarin" eftir á lívi av teim sneyj djørvi hampamonnunum, sum tordu at taka dystin upp um tað lagnu-kvidna læknamálið - um vanrøkt myndugleikanna av Norðøya læknadømi - tá á sinni. Hinir vóru Fischer Heinesen, Viggo Joensen, Georg Nolsøe, Jens Sofus Isaksen, Jóan Pauli Steinberg og Óla Jákup Jacobsen.

Stíllur manna

Tíkið verður ofta til, at stíllurin er maðurin. Ættarlið okkara – sum hevur funnið fragd í teksti - kennir beinanvegin aftur stílin hjá teim ymsu skrivandi - bæði í

bundnum og óbundnum máli. Her nøkur nøvn upp í lógvan av eldri høvundum við egnum stílsansi - eftir aldri: Victor Danielsen, William Heinesen, Chr. Matras, Osvald Viderø, Sverri Dahl, Sigurð Joensen, Petur W. Háberg, Jóhan Hendrik W. Poulsen o. fl. o.

Eitt er tað, ið hesir og onnur siga av áhuga; men máttin, ið tey handfara málið uppá, kennist einum mangan ikki minni hugfarsligur.

Osvald Viderø

Tak fyri eitt nú Viderø – sum eftir longu og strongu jorsalaferð síni, ið byrjaði við s. s. Barjamu (sum nakað seinni boysin legði síni bein Úti á Bø) – nú var komin til tað Heilaga landið og kendi seg langtandi hóma ljómin av tempulsanginum - men hómaði hinvegin einki landgonguhøvi - tí sólin er sett og fríggjakhvøld er og sabbaturin byrjaður, og hann skrivar:

"O Móses, Móses! Tú gjørdi mær eina ringa gerð með tínun stranga hvíldardagsboði; nú skal eg allan morgindagin plágast av sjóverki!

Her ljóti eg at uppliva tað, sum eg áður havi hoyrt um úr frásøgnum halgubókar, at maðurin se til fyrir sakir hvíldardagsins, og ikki hvíldardagurin fyrir sakir mannsins..."

Petur W. Háberg

Og kanska eisini eitt dømi frá Peturi W. Háberg, sum nokk ikki er at finna í skúlabókum landsins; men sum onkur helst kundu lært nakað av í hesum orðafloymsdøgum.

Talan er her um Gunhildur (1913-1966), dóttir A. C. Evensen, próst, og klassafelagi Peturs, og tann fyrsta gentan haðani, ið stóð undir børnu:

"Eg siti á loftinum í kirkjuni. Her er nógv fólk samankomið. Tað er gott. Tað eigur hon uppborið. Altartalva, tvey veldig ljós og fleiri smá. Baldýraðir dúkar og bordar, frynsar og duskar og stakar. Inni í einum lágum súlugarði stendur prestur við bakinum móti fólkinum. Hann fellir so væl inn í kompositiónina, at tað kennist undarligt, tá ið hann flytur seg..."

Og har hvílir Gunhildur – í hasi

hvítu kistuni. Eg siggi hana fyri mær á myndini av realklassanum. Smílandi og ung. Dreingirnir standa fattir, teir flestu hendur í favn. Teir eiga framtíðina. Og genturnar sita: Várið sjálvt er í yvirbrøgdum, summersins milda og lívsterka vón í hjørtum teirra..."

Páll R. Poulsen

Hjá Páll Rólandi er stíllurin eyðkendur eisini, sum sæst í teim bókum, ið hann hevur latið úr hondum, og longu í yvirskriftini í døminum niðanfyri er ein stóðutakan eisini við í innihaldinum - eitt lítið brot úr "Orðinum" eftir prp í Dimmalætting 1992:

"Gevast? – Nei!

Aldurdóminum stúra tey flestu fyri, tí, sum tikið verður til, hann kemur ongantíð einsamallur, men oftast í fylgi við einsemi, líkamsveikleikum og als kyns avrikstarnan. Tað eru tey, sum missa lívsfýsni og oyðsla tíðina til minnismøns og sjálvsamkenslu... Tó søgan prógvar, at mong eru kortini tey, sum hava framt størstu avrik síni eftir at tey hava nátt 65 ár..."

"Enntá gráhærd bera tey ávøkst, tey eru sevjurík og grøn. Sálmur 92,15." (V.D.)

Ein kemur (alt annað líka) óvart at hugsa um framúrskarandi høvundin Knut Hamsun, sum 90 ára gamal – tá sperdur av ákærum, deyvur og hálvblindur – í sjálvroynslu tó skrivaði meistaraverkið: "Paa gjengrodede stier".

Angahoyggi

Helst ongantíð áður eru so nógv lög evnað til og sangir sungnir sum nú. Og um hildið verður, at hetta er gott, ja, okay, so er tað gott.

Ikki so fáa nú løn fyri at skriva, og kanska er hetta gott fyri onkran. Meðan onnur hava sum livibreyð at meta um dygdir og lønarveitingarnar. Eisini gott, ha?

Men ikki skerst tó burtur, at tað leikandi orðaspælið og náttúru-

lýsingarnar hjá eitt nú brøðrunum Djurhuus og hjá Chr. Matras o. ø. v. kennast sum rættiligt angahoyggi afturímóti mongum av tí, ið tær um bil kemur fyri í dagsins meldri.

Um lívið annars

Mangar eru metingar um lívsins innihald, dygd og longd, alt meðan lívið fer við ferð afturvið borðinum. Ársins longsti dagur er longu aftan tvørs. Ein yrking Janusar var vígd stutta lívsskeiði Jørgen-Frantz Jacobsens (1900-1938):

Geislandi lívsins siglingsferð –
- skaldamanning umborð –
syngjandi sær hon um flesjar og sker,

óttast ei hav og gjálv og gerð –
- fer so í sorl og í sor –
- skapti tó søgu og orð –
- stór eru mannakor.

Og finst í okkara skaldskapi nøkur meiri huglagslig heilsan og favntak til tað avmarkaða, lögna og tó ríka foldarlívið enn hetta, sum lýst er í sanginum hjá Karstini Hoydal (1912-1990): "Landið eg bar við mær..."

Lívið! Dýra undur eg var lutur av,
eitt ævinleikaboð av magn' og anda,
sum skelvur gjøgnum loft og jørð og hav
við ljósi, myrkri, vøkstri og við vanda,
tað stutta bil, tú streymar gjøgnum meg,
eyðmjúkur hugur mín skal opin vera,
í skapninginum øllum tekkja teg og tær í verki sátt og sømdir bera.

Hesi tilvildarlaga nevndu brot úr tekstum eru bert ætlað sum ein summarlig føðingardagsheilsan til Páll við tøkki fyri ummælið av áðurnevndu bók míni um tað margháttliga læknastríðið, sum stóð í "Norðlýsinum" nr. 15, 2018, og við hesum at takka fyri vinskapi og kveikjandi áhuga í hesum sambandi.

**Blíðan byr framvegis, Páll!
Arnstein Niclasen**

DREYMASTARVIÐ
FINNUR TÚ Á .fo